

Softverski obrasci i komponente

Uvod

Prof. dr Igor Dejanović (igord at uns ac rs)

Kreirano 2019-11-01 Fri 18:38, pritisni ESC za mapu, m za meni, Ctrl+Shift+F za pretragu

Sadržaj

Uvod

Softverski obrasci

Softverski antiobracsci

Uvod

Razvoj softvera

- Razvoj softvera je težak a razvoj softvera na takav način da se rešenje može ponovo upotrebiti je još teže.
- Dobar, proširiv i fleksibilan dizajn je teško a verovatno i nemoguće odraditi *iz prve* za neiskusnog projektanta.

Iskustvo

- Iskusni projektanti, tj. eksperti, ipak prave dobar dizajn.
- Eksperti znaju nešto što početnici ne znaju. Šta je to?

Ponovno korišćenje dobrih rešenja

Eksperti će ponovo primenjivati rešenja koja su se pokazala kao dobra u prošlosti.

Ponovna iskoristljivost - reusability

Definicija sa *The Free Dictionary*:

The ability to use all or the greater part of the same programming code or system design in another application.

- <http://encyclopedia2.thefreedictionary.com/reusability/>

Ponovna iskoristljivost - Zašto?

- Da ne bi izmišljali *toplu vodu*.
- Upotreba već postojećih rešenja - brža izgradnja softvera.
- Već korišćen softver je bolje testiran - robusnost.

Ponovna iskoristljivost - Kako?

- Na nivou koda - biblioteke, okviri za razvoj (*frameworks*), softverske komponente itd.
- Na nivou dizajna - dizajn obrasci.

Softverski obrasci

Šta je obrazac?

Christopher Alexander i sar. su napisali^{*}:

Each pattern describes a problem which occurs over and over again in our environment, and then describes the core of the solution to that problem, in such a way that you can use this solution a million times over, without ever doing it the same way twice.

^{*} Christopher Alexander, Sara Ishikawa, Murray Silverstein, Max Jacobson, Ingrid Fiksdahl-King, and Shlomo Angel. *A Pattern Language*. Oxford University Press, New York, 1977.

...ili u slobodnom prevodu

Svaki obrazac opisuje problem koji se pojavljuje nanovo u našem okruženju, i zatim opisuje suštinu rešenja datog problema na takav način da rešenje možete primeniti milion puta a da nikada ne rešite problem na potpuno identičan način.

Šta je softverski obrazac?

Recept nastao na bazi kumuliranog ekspertskog znanja i iskustva u rešavanju određenog rekurentnog problema u razvoju softvera koji opisuje problem, rešenje i kontekst u kome je rešenje primenljivo kao i prednosti i mane rešenja.

Grativni elementi softverskog obrasca

- *Naziv* - Obezbeđuje lako referenciranje na obrazac. Čini deo vokabulara i omogućava komunikaciju.
- *Problem* - Opis problema i konteksta u kome se obrazac može primeniti. Često se navodi i lista preduslova za upotrebu obrasca.
- *Rešenje* - Elementi, međusobne veze, saradnja i odgovornost. Apstraktno je da bi moglo biti primenjeno u različitim konkretnim kontekstima.
- *Posledice* - opisuju šta je to što dobijamo a šta gubimo upotrebom datog obrasca (*trade-offs*).

U čemu je prednost upotrebe softverskih obrazaca?

- Učenje na tuđim greškama.
- Manje iskusni projektanti mogu praviti dobar dizajn.
- Lakša komunikacija. Konzistentan vokabular.
- Lakša analiza dizajna složenog softvera. Obrasci imaju svoju **mustru**.
- Lakše uključivanje novih ljudi na projekat.
- Poznavanje unapred svih eventualnih problema koje rešenje može da izazove.

Izbor programskog jezika

Izbor programskog jezika sa stanovišta softverskih obrazaca je važan!

Organizacija

- Klasifikacija i katalogizacija u cilju lakšeg pronalaženja.
- Različiti autori - različite klasifikacije.
- Različiti domeni - različiti obrasci.

Klasifikacija OO dizajn obrazaca

		Purpose		
		Creational	Structural	Behavioral
Scope	Class	Factory Method	Adapter	Interpreter Template Method
	Object	Abstract Factory Builder Prototype Singleton	Adapter Bridge Composite Decorator Facade Proxy	Chain of Responsibility Command Iterator Mediator Memento Flyweight (195) Observer State Strategy Visitor

Klasifikacija OO dizajn obrazaca

Klasifikacija OO dizajn obrazaca prema [1]:

- Fundamentalni
- Kreacioni
- Particioni
- Strukturalni
- Obrasci ponašanja
- Obrasci za konkurentni dizajn

1. M. Grand, *Patterns in Java: A Catalog of Reusable Design Patterns Illustrated with UML*, John Wiley & Sons, Inc., vol. 1, 2002

Softverski antiobrasci

Softverski antiobrasci

- U razvoju softvera antiobrasci predstavljaju obrasce koji su se pokazali neefikasnim i kontraproduktivnim u praksi^{*}.
- Još se zovu i *pitfalls* ili *dark patterns*.

- ^{*} Anti-pattern, From Wikipedia, the free encyclopedia

Kako ih prepoznati?

Antiobrasci iskazuju sledeće osobine:

- Rekurentan obrazac akcije, procesa ili strukture koji je inicijalno izgledao kao dobar ali je u praksi pokazao da donosi više problema nego rešenja,
- Refaktorisano rešenje problema postoji, jasno je dokumentovano i dokazano u praksi.

Neki od primera antiobrazaca

Primeri antiobrazaca su^{*}:

- *Cargo cult programming* - Korišćenje obrazaca i metoda bez razumevanja zbog čega se koriste.
- *God object* - Koncentrisanje previše funkcionalnosti u jedan element dizajna (najčešće klasu).
- *Big ball of mud* - Sistem bez jasne strukture.
- *Copy and paste programming* - Kopiranje i izmena postojećeg koda umesto kreiranja generičkog rešenja.
- *Not Invented Here (NIH) sindrom* - Tendencija ka izmišljanju **tope vode** umesto korišćenja postojećeg, oprobano rešenja.
- *Premature optimization* - Optimizovanje softvera prerano na uštrb dobrog dizajna i funkcionalnosti.
- *Dependency hell* - Problemi sa verzijama zavisnih komponenti i softvera.

• ^{*} Za širi spisak videti <http://en.wikipedia.org/wiki/Anti-pattern>

Literatura

- E. Gamma, R. Helm, R. Johnson, and J. M. Vlissides, *Design Patterns: Elements of Reusable Object-Oriented Software*, Addison-Wesley Professional, 1994
- M. Grand, *Patterns in Java: A Catalog of Reusable Design Patterns Illustrated with UML*, John Wiley & Sons, Inc., vol. 1, 2002
- Anti-pattern, From Wikipedia, the free encyclopedia